

JUSTIS- OG
BEREDSKAPSDEPARTEMENTET
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Deres dato

Deres referanse
22/371 - EGBA

Vår referanse
2022/793 MFN

Vår dato
26.04.2022

Høringssvar om endringer i domstolstruktur

Konkursrådet viser til høringen om endringer i domstolstruktur med høringsfrist 26. april 2022. Vi gir med dette vårt høringssvar i saken.

I forbindelse med høringen om domstolstruktur¹ i 2020 ga Konkursrådet et høringssvar som særlig rettet seg inn mot situasjonen i Oslo og sammenslåingen av Oslo byfogdembete og Oslo tingrett. All den tid de to domstolene i Oslo ble sammenslått i 2021 – og at det ble gitt føringer under stortingsbehandlingen om at den nye enheten måtte organiseres på en måte som ivaretok den høye kvaliteten og det spesialistpreget som kjennetegnet Oslo byfogdembete – legger Konkursrådet til grunn at skjermingen av byfogdsaker fra andre sakstyper opprettholdes. Vi anser at skjermingen ivaretar de hensynene som er viktig knyttet til denne spesielle sakstypen. Landets øvrige tingretter anses også ivare tatt gjennom at byfogdavdelingene fortsatt vil kunne benyttes som et kompetanse- og ressurscenter for insolvensrett. Vi anbefaler derfor at dagens struktur opprettholdes i Oslo.

Etter Konkursrådets syn vil hensynet til lokal forankring av domstolen i det store bildet være fornuftig, men dette bør kombineres med større fagmiljøer. Konkursrådet anbefaler at dagens struktur opprettholdes og at det ikke gjennomføres en reversering til gammel struktur. Vår erfaring er at behandling av større saker innenfor konkursrett og rekonstruksjon krever spesiell kompetanse og erfaring for at saken skal bli behandlet på en god måte. Dette er lettere å få til når domstolen som behandler disse sakene har et visst tilfang av saker. Ved å ha større enheter og større fagmiljø vil man redusere muligheten for at det fattes uriktige avgjørelser. Konkursrådet antar at dagens struktur – med økt samarbeid mellom rettsstedene innenfor en domstol – vil kunne bidra til å øke kvaliteten på avgjørelsene og utjevne forskjellene. Hensynet til lokal forankring og tilgangen til domstolen er godt ivare tatt ved at ingen rettssteder er lagt ned.

Det er noen særtrekk ved konkurs- og rekonstruksjonssaker som skiller seg fra andre typer saker. Det viktigste poenget er at behandling av konkurssaker krever spesialkompetanse innen økonomi. Det er også en annen form for behandling idet dommeren også kan gripe inn i behandlinger og det er forutsatt at dommeren skal kunne ta raske beslutninger underveis.

Det hurtige tempoet stiller krav til at dommeren kan løse tvister som oppstår effektivt, slik at verdier sikres til fordel for kreditorfellesskapet. Dette viser seg særlig i rekonstruksjonssaker. Implisitt ligger det en forutsetning i reglene om rekonstruksjon at retten vil ha en mer aktiv

¹ jf. NOU 2019:17 om domstolstruktur, og et forslag om endringer i rettskretsene og domstolloven.

rolle og dette stiller økte krav til kompetanse hos dommerne. Vår oppfatning er at større enheter – gjerne med dommere med styrket økonomisk kompetanse – har et bedre utgangspunkt for å kunne håndtere saker og forespørsler raskt og løpende. En god håndtering av konkurssaker har også betydning for ansatte i bedrifter som rammes av konkurs.

Når domstolen behandler åpninger av rekonstruksjoner og konkurser og følger saksgangen i disse prosessene, er det ofte ikke to parter til å belyse jusen og presentere saken – slik det er i andre sakstyper. Selskapet/debitor fremmer ofte selv oppbuds- eller rekonstruksjonsbegjæring, som skal prøves i forhold til økonomiske og rettslige vilkår. Prøvingen skal helst skje samme dag eller påfølgende dag. Store verdier og mange arbeidsplasser kan settes på spill dersom det tar tid å behandle begjæringer i selskap under operativ drift. Dette krever at dommeren kan jusen fra før og at erfarne dommere i retten kan ta stilling til tidvis komplekse økonomiske begjæringer på svært kort tid. Eksempelvis har man i Oslo tingrett alltid en dommer på vakt for å håndtere slike begjæringer. Den grunnleggende tankegangen om at dommere skal være generalister, og at partene skal presentere og opplyse saken og jusen, har svakheter ved seg i denne sakstypen.

Kompetansen på konkurs- og rekonstruksjonssaker er dessverre varierende. Regionbesøkene som Konkursrådet gjennomførte for noen år tilbake avdekket store lokale forskjeller i domstolenes kunnskap om insolvensbehandling. Inntrykkene Konkursrådet satt igjen med var i stor grad at små domstoler er særlig utsatte, fordi de har få saker innen konkurs og rekonstruksjon til behandling i løpet av et år. Konkursrådet mener at det er behov for en styrket fagkompetanse innenfor konkursrett og rekonstruksjonsforhandlinger utenfor Oslo. Konkurs er et spesialområde og det fordrer at man har hatt saker på området fra tidligere. Dagens domstolstruktur legger mer til rette for samarbeid mellom rettsstedene noe som vil være positivt for de mer spesielle rettsområdene.

Konkursrådet mener at det ideelt sett burde ha vært større grad av spesialdomstoler for de mer kompliserte og større sakene. Typisk vil dette være nærings-, konkurs- og rekonstruksjonssaker. Erfaringen fra Oslo med å skille ut og skjerme denne sakstypen fra andre sakstyper i domstolen har gjennom flere år hatt svært gode resultater. Hensynet til borgerens rettsikkerhet og tilgangen til gode og effektive tjenester i hele landet, tilsier at man bør flytte denne sakstypen til bestemte spesialdomstoler. Dette vil også etter vårt syn føre til en bedre ressursutnyttelse i domstolene og heve kvaliteten innen insolvensrett. I dagens lovverk er det en åpning for at domstoler kan overføre saker til andre domstoler. Konkursrådet mener at det innenfor dagens struktur oftere bør skje en overføring av kompliserte saker til enkelte utvalgte domstoler i større utstrekning enn det som skjer i dag.

Avslutningsvis viser vi til anbefalinger i EU-lovgivningen som vi mener får betydning i norsk rett. I EUs direktiv om rekonstruksjon og insolvens – og de EØS-rettslige forpliktelsene som følger med dette direktivet – er det fremhevet viktigheten av tilgangen til et effektivt konkurs- og rekonstruksjonsregime. Ett av virkemidlene er en anbefaling om å ha spesialdomstoler innenfor konkurs- og rekonstruksjon:²

Medlemsstaterne bør sikre, at procedurerne for rekonstruktion, insolvensbehandling og gældssanering kan håndteres effektivt og hurtigt. Oprettelsen af specialiserede domstole eller afdelinger eller udnævnelse af specialiserede dommere i overensstemmelse med national ret samt en koncentration af jurisdiktion hos et begrænset antal judicielle eller administrative myndigheder vil være effektive midler til at nå målene om retssikkerhed og effektive procedurer.

² se EUs rekonstruksjons- og insolvensdirektiv, (EU) 2019/1023, premiss 86 (dansk versjon).

Høringssvaret er utarbeidet uavhengig av rådsmedlem Hanne Tenden som er dommer i Oslo tingrett.

Med hilsen

Knut Ro
Konkursrådets leder

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet underskrift